

Dokument nr. 8:74.

(1998-1999)

Forslag fra stortingsrepresentant Karin Andersen om økte bevilgninger til boliger for unge og vanskeligstilte.

Til Stortinget.

Bakgrunn

Stadig flere unge og folk med vanlige inntekter tvinges inn i en situasjon der de verken har råd til å leie eller eie, eller tvinges til å stifte gjeld langt utover det forsvarlige for å skaffe seg bolig. Dette gjør at myndighetene må gripe inn med aktive virkemidler som kan bedre situasjonen raskt, og hindre at stadig flere kommer i gjeldskrise eller blir uten bolig.

Etter at Regjeringen la fram St. meld. nr. 49 Om boliger for unge og vanskeligstilte (1997–1998) og Stortinget behandlet denne, har situasjonen blitt stadig vanskeligere for folk med dårlig råd og liten eller ingen egenkapital.

De fleste unge i dag har stor studiegjeld etter endt utdanning. I tillegg er begynnerlønnen i mange viktige yrker lav. Det viser seg at mange banker nå ikke vil gi boliglån til for eksempel nyutdannede lærere eller sjukepleiere fordi de har stor studiegjeld fra før, og mangler egenkapital. Å betjene et så stort boliglån som nå trengs for å kjøpe sjøl en svært liten bolig, i tillegg til studiegjeld, lar seg ikke gjøre. Dette fører til at mange tvinges inn i det vanlige leiemarkedet der prisene også er skyhøye og gjør det umulig å få bygget opp den egenkapital som trengs for å etablere seg i eiemarkedet. Denne onde sirkelen kommer stadig flere inn i.

Prisen både for å leie og å kjøpe bolig øker dramatisk i store deler av landet. Prisene på brukte borettslagsboliger økte med 10 prosent på landsbasis fra første til andre kvartal. Det er den kraftigste prisveksten Norske Boligbyggelags Landsforbund (NBBL) noen sinne har registrert for ett kvartal. Ettersom det også var en sterk prisøkning i første kvartal, kommer samlet prisvekst i løpet av årets seks første måneder opp i 16 prosent. I begynnelsen av august 1999 la Norges Eiendomsmeglerforbund fram statistikk som viste en prisvekst på 7 pst.

Staten har de siste år redusert sine boligpolitiske virkemidler kraftig. Den sosiale boligpolitikken er nesten borte og det har ført til at det er stor mangel på

rimelige og nøkterne boliger. Statens engasjement gjennom Husbanken er redusert fra 5,3 mrd. kroner i 1993 til 1,9 mrd kroner i 1999.

En statistikk over boligpolitiske virkemidler i Norge utgitt av NBBL viser disse tallene som gjengis i tabellen nedenfor. (Alle tall i 1994-kroner.)

Utgiftstype	1994	1999
Rentestøtte	3399	87
Adm. Husbanken	187	181
Husb. Garantifond	570	0
Bostøtte	742	894
Bolig- og miljøtiltak	464	612
Sum statlige bevilgninger	5 357	1 774

Støtten er redusert med nesten 70 pst. fra 1994.

Fjerning av rentesubsidier har ikke blitt veid opp av økning i bostøtte.

Bolig- og miljøtiltak som skal dekke utleieboliger har økt minimalt.

Verken tilskudd eller låneramme har gjort det mulig å sørge for at det finnes nok boliger til folk med dårlig råd.

Dersom en ser på andre nordiske land ser en at de alle har en langt sterkere satsing på boligpolitikk enn Norge, og bruker til dels flere ganger så mye på både på tilskudd og bostøtte.

Leiemarkedet i Norge er minimalt i forhold til andre europeiske land. Bare 24 pst av boligmassen er leieboliger og av disse er ca 4 pst sosiale utleieboliger; dvs. boliger som i en eller annen form er subsidiert og tildelt etter kriterier. Gjennomsnittet i EU var 18 pst i 1996 (Kilde: Paul Balchin. «Housing Policy in Europe»). Dette viser at det er store mangler ved et viktig segment i den norske boligmassen og dette rammer unge og folk med dårlig råd ekstremt hardt.

Norge har bygget altfor få studentboliger. Dekningen er bare ca 14 pst på landsbasis. Dette fører til at prispresset i leiemarkedet blir ekstra stort der bo-

ligmarkedet ellers er presset av økt tilflytting.

En behovsundersøkelse gjort av Norsk Byggeforskningsinstitutt viser at behovet for boliger til unge og vanskeligstilte er på ca 30 – 50 000 i de nærmeste åra og Regjeringen sier sjøl i et brev til Kommunalkomiteen 12. februar 1999 at det er behov for 2000 – 5000 boliger pr. år de neste 5 åra, og peker på at behovet antakelig vil øke.

Bolig er et grunnleggende gode som ingen i Norge kan klare seg uten. Markedet vil ikke alene skaffe boliger til folk med dårlig råd. Myndigheten må ta et langt større ansvar enn det de gjør i dag for å sikre at alle, uavhengig av inntekt, kan ha en bolig. Derfor må det bygges langt flere billige utleieboliger og muligheten til å få lån til en nøktern bolig gjennom Husbanken må økes kraftig. I tillegg må Staten legge ut rimelige eller gratis boligtomter til bygging av rimelige utleieboliger og studentboliger. Uten en slik satsing vil forskjellene mellom folk øke dramatisk og en stor utrygghet vil komme inn i mange hjem.

Å bygge boliger tar tid. Derfor er det viktig at dette arbeidet kan komme i gang så raskt som overhodet mulig.

Stortinget har i forbindelse med budsjettene ved-

tatt så knappe lånerammer for Husbanken, at den har opplevd et stort press på lånerammene de siste årene. Den høye og forserte satsingen på omsorgsboliger som kommunene får låne penger til har ført til at Husbanken ved utløpet av første halvår i år hadde brukt opp nesten hele låneramma. Husbanken må settes i stand til å finansiere langt flere boliger enn i dag. Dette er ikke driftsmidler, men utlånsmidler som staten vil få gevinst av.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. For år 2000 økes Husbankens låneramme med 2 mrd. kroner.
2. I år 2000 økes byggingen av allmennyttige utleieboliger med 3000 enheter med en tilskuddssats på 50 pst.

Denne satsingen følges opp i en periode på 5 år.

10. august 1999.